

Euroopa.

Noorte teabekogumiku
õpetaja vihik

Euroopa Liit

Sümbolid kastikeses tähendavad:

- Teave
- Lahendus
- Soovitused

Õpetaja vihiku ja „Euroopa. Teabekogumiku noortele” leiate internetis aadressil

http://europa.eu/teachers-corner/index_et.htm

<https://bookshop.europa.eu/et/home/>

Euroopa Komisjon
Teabevahetuse peadirektooraat
Väljaanded
1049 Brüssel
BELGIA

Käsikiri on valminud 2014. aasta jaanuaris

Tekst: Eckart D. Stratenschulte, Berliini Euroopa Akadeemia

Trükise „Euroopa. Noorte teabekogumiku õpetaja vihik” andis algselt välja *aktion europa* (Saksamaa valitsus, Euroopa Parlament, Euroopa Komisjon) Saksamaal. Euroopa Komisjoni teabevahetuse peadirektooraat vaatas selle läbi ja ajakohastas seda. Esialgse küljenduse tegid Zeitbild Verlag ja Agentur für Kommunikation, Berliin / MetaDesign AG, Berliin. Fotoseeria noortest (Alice, Jello, Patricia, Motian ja Janette) koostas samuti Zeitbild.

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2014

ISBN 978-92-79-36395-5

doi:10.2775/28914

12 lk – 21 × 29,7 cm

© Euroopa Liit, 2014

Paljundamine on lubatud. Fotode kasutamiseks või paljundamiseks tuleb luba küsida otse autoriõiguse omanikelt.

NA-01-14-223-ET-C

1 Euroopa ja meie igapäevaelu

Käesoleva jaotise **õpieesmärk** on tutvustada õpilastele, kui palju mõjutab Euroopa Liit meie igapäevaelu. Eesmärk on tekitada ELi suhtes uudishimu.

! Kui kaugel on „Brüssel“?

Lk 5

Euroopa Komisjon korraldab kaks korda aastas arvamusküsitluse, mis annab teavet selle kohta, mida ELi kodanikud arvavad Euroopa küsimustest. Küsitlused on kättesaadavad internetis aadressil: http://ec.europa.eu/justice/index_et.htm#newsroom-tab

Koduleht on inglise ja prantsuse keeles, aruanded on enamasti siiski erinevates ELi keeltes.

Kuidas Euroopa Liit toimib?

Kogu Euroopas väidab 52% ehk üle poole ELi kodanikest, et nad saavad aru, kuidas EL toimib.

Euroopa Komisjoni korrapärase avalik arvamusküsitlus Eurobaromeeter sisaldab alati ka mõningaid küsimusi, mille eesmärk on kontrollida küsitletavate teadmisi.

52% küsitletuist teab, et Euroopa Parlamendi saadikuid valivad kodanikud. 16% kodanikke arvab, et Šveits on ELi liige, 13% tunnistab, et nad ei tea vastust.

Allikas: Eurobaromeeter nr 77 (kevad 2012) (http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb77/eb77_en.htm)

?* Väike Euroopa-teemaline viktoriin

Lk 5

- Euroopa Liidul on pärast Horvaatia ühinemist 2013. aasta juulis **28** liiget.
- Euroopa Parlamendi liikmeid valivad **üldistel ja salajastel valimistel otse kodanikud**.
- **17** ELi riiki kasutas 2013. aastal, kui õpilastele mõeldud teabekogumik avaldati, rahaühikuna eurot. 2014. aasta jaanuaris võeti euro kasutusele ka Lätis ning seega on nüüd euro kasutusel 18 liikmesriigis.
- ELi ülddeelarve moodustab **vähem kui 1%** ELi riikide sisemajanduse koguproduktist (SKP). SKP on ühe aasta jooksul toodetavate kaupade ja teenuste koguväärtus.

Vt: <http://ec.europa.eu/budget/index.cfm>

- Euroopa Liidu Kohus asub **Luxembourgis**. Brüssel on Euroopa Komisjoni asukoht, Euroopa Parlament asub Strasbourgis (kuid peab lühikesi täiskogu istungeid ka Brüsselis) ja Portugali pealinn Lissabon on koht, kus allkirjastati praegu kehtiv leping.

Kui analüüsitate õpilaste vastuseid, peaksite jälgima, mida õpilased ei tea või mille kohta on neil üksnes vananenud teadmised.

* Mis on ELil pistmist meie eluga?

Lk 6

Pärast seda ülesannet on soovitatav lasta õpilastel esitada enda tähelepanekuid ja tutvustada oma kogemusi.

? Kutse- ja ülikooliõpingud teistes ELi riikides

Lk 8

Õpilased oskavad kindlasti nimetada välismaale õppima minemise poolt- ja vastuargumente. Välismaal õppimise kasuks võiksid rääkida kogemuste omandamine; uute inimestega kohtumine; teadasaamine, kuidas teised probleeme lahendavad; keeleoskuse parandamine; silmaringi avardamine jne. Välismaal elamise vastu võiks miinustena välja tuua: perest ja sõpradest lahusolek; raskused võõrkeeles õppimisel (ja selle tagajärjel ka halvemad hinded); koduigatsus; suhte probleemid; suured sõidukulud, et säilitada kontakt pere ja sõpradega, jne.

? Euroopa sümbolid

Lk 9

1. Euroopa Liidu **pass** – tõendab, et passi kasutaja on Euroopa Liidu kodanik.
2. **ELi juhiluba**, mis kehtib kogu Euroopas. Alates 2012. aastast on ELis kasutusel olnud ligikaudu 110 erinevat juhiloavormi asendatud ELi õiguse kohase ühtse Euroopa juhiloaga. Sellest ajast saadik on väljastatud ainult ELi juhilube. Vanad juhiload kehtivad aastani 2033, siis tuleb need uute vastu vahetada.
3. **ELi energiamärgis** näitab seadmete elektri- ja veekulu ning kannab tähist A-st (kõige säästlikum) kuni G-ni (kõige raiskavam).
4. **CE-vastavusmärgis** on ELi õiguse kohane, tooteohutusega seotud märgistus teatud toodete jaoks. See ei ole kvaliteedimärk. CE-märgis loodi esmajoones selleks, et tagada lõpptarbijale Euroopa Majanduspiirkonnas (EMP) ohutud tooted. EMP hõlmab ELi liikmesriike ja EFTA riike (kuid mitte Šveitsi). CE-märgist nimetatakse sageli Euroopa siseturul liikumise „passiks“.
5. **ELi uus mahetoodete märgis**, mis on alates 2010. aastast mahepõllumajandustoodete jaoks kohustuslik, tagab Euroopa Komisjoni andmetel, et:
  - vähemalt 95% toote koostisosadest on mahepõllumajanduslikult toodetud;
  - toode vastab ametliku kontrollisüsteemi nõuetele;
  - toode on tulnud otse tootjalt või töötlejalt kinnises pakendis;
  - tootele on märgitud tootja, töötleja või turustaja nimi ja järelevalveasutuse nimi või kood.

Allikas: http://ec.europa.eu/agriculture/organic/consumer-confidence/logo-labelling_en

2 Euroopa Liit – mis see tegelikult on?

Käesoleva jaotise õpieesmärk on tutvustada õpilastele Euroopa Liidu liikmesriike ja juhtida samal ajal tähelepanu sellele, et EL ja Euroopa ei ole kattuvad mõisted. Jaotis teenib esmajoones eesmärki teha õpilased ELiga natuke rohkem tuttavaks. Selle juures ei tohiks ununeda ELi asutamise põhjus: rahu tagamine Euroopas. Soovitav on juhtida tähelepanu sellele, et EL oma algsel kujul, Euroopa Sõe- ja Teraseühendusena (ESTÜ), loodi juba mõned aastad pärast Teist maailmasõda. ESTÜ leping allkirjastati 1951. aastal ja see jõustus 1952. aastal. Sel ajal oli lepinguosaliste vaheline umbusaldus veel üsna suur. Euroopa Majandusühenduse (EMÜ) asutamisleping ja Euroopa Aatomienergiaühenduse (Euratom) asutamisleping allkirjastati 1957. aastal ning need jõustusid 1958. aastal. Neid lepinguid tuntakse ka Rooma lepingutena.

? Millised riigid siia kuuluvad?

Lk 11

ELi liikmed

Riik	Ühinemise aasta	Elanike arv (2012)	Pealinn
Belgia	Asutajaliikmesriik 1952/1958	11,1 miljonit	Brüssel
Prantsusmaa	Asutajaliikmesriik 1952/1958	65,3 miljonit	Pariis
Saksamaa	Asutajaliikmesriik 1952/1958	81,8 miljonit	Berliin
Itaalia	Asutajaliikmesriik 1952/1958	60,8 miljonit	Rooma
Luksemburg	Asutajaliikmesriik 1952/1958	0,5 miljonit	Luxembourg
Madalmaad	Asutajaliikmesriik 1952/1958	16,7 miljonit	Amsterdam*
Taani	1973	5,5 miljonit	Kopenhaagen
Iirimaa	1973	4,5 miljonit	Dublin
Ühendkuningriik	1973	62,9 miljonit	London
Kreeka	1981	11,3 miljonit	Ateena
Portugal	1986	10,5 miljonit	Lissabon
Hispaania	1986	46,1 miljonit	Madrid
Austria	1995	8,4 miljonit	Viin
Soome	1995	5,4 miljonit	Helsingi
Rootsi	1995	9,4 miljonit	Stockholm
Küpros	2004	0,8 miljonit	Nikosia
Tšehhi Vabariik	2004	10,5 miljonit	Praha
Eesti	2004	1,3 miljonit	Tallinn
Ungari	2004	9,9 miljonit	Budapest
Läti	2004	2,0 miljonit	Riia
Leedu	2004	3,0 miljonit	Vilnius
Malta	2004	0,4 miljonit	Valletta
Poola	2004	38,5 miljonit	Varsavi
Slovakkia	2004	5,4 miljonit	Bratislava
Sloveenia	2004	2,0 miljonit	Ljubljana
Bulgaaria	2007	7,3 miljonit	Sofia
Rumeenia	2007	21,3 miljonit	Bukarest
Horvaatia	2013	4,4 miljonit	Zagreb

* Madalmaade pealinn on Amsterdam, kuigi valitsuse ja kuninga residentsi asukoht on Haag.

Allikas: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

Lisateavet leiab kõikides ametlikes keeltes aadressil:

http://europa.eu/abc/euslides/index_et.htm

Kaardil tuleks nimetatud värvidega tähistada või ära värvida: Belgia, Itaalia, Luksemburg, Madalmaad, Prantsusmaa ja Saksamaa punasega; Iirimaa, Ühendkuningriik ja Taani pruuniga; Kreeka roosaga, Hispaania ja Portugal kollasega; Austria, Rootsi ja Soome tumesinisega; Eesti, Küpros, Leedu, Läti, Malta, Poola, Slovakkia, Sloveenia, Tšehhi ja Ungari rohelisega; Bulgaaria ja Rumeenia helesinisega; Horvaatia lillaga.

* Riikide lühituvustus

Lk 11

Enamikul õpilastel on liikmesriikidest isiklikud kogemused. Soovitame neid üksteisega jagada („Mida te veel Euroopa riikide kohta teate?") ning materjali struktureerida. Nii on võimalik – vähemalt mõnede ELi riikide kohta – koostada täpsed lühikirjeldused. Seda võiks lasta teha

ka paarides või rühmatööna. Nii tekib õpilastel tunne, et nad saavad vestlusesse panustada omaenda kogemusi.

? Väike Euroopa-teemaline viktoriin

Lk 12

1. Valletta, Malta. Malta valitsuse andmetel on linnas 6966 elanikku.
2. Keskmine temperatuur on kõige madalam Vilniuses (Leedus): jaanuaris $-11\text{ }^{\circ}\text{C}$. Suvel on kõige soojem Nikosias, seal on kõrgeimad keskmised näitajad ($37\text{ }^{\circ}\text{C}$).
3. Kõrgeim mägi Euroopa Liidus on Mont Blanc (4810 m), mis asub Alpides Prantsusmaa ja Itaalia piiril.
4. EL piirneb Põhjamere, Läänemere, Vahemere, Atlandi ookeani ja Musta merega.
5. ELis on seitse monarhiat (Belgia, Hispaania, Luksemburg, Madalmaad, Rootsi, Ühendkuningriik ja Taani). Belgia, Hispaania, Madalmaade ja Rootsi riigipea on kuningas. Taanis ja Ühendkuningriigis on riigipeaks kuninganna. Luksemburgi riigipea on suurhertsog.
6. Kolm: hollandi, prantsuse ja saksa keel.
7. Saksamaa.
8. Prantsusmaa, ligikaudu 544 000 km².

9. Kõige idapoolsem pealinn on Nikosia, $35^{\circ} 10' \text{ N}$, $33^{\circ} 21' \text{ E}$.

Eriküsimus asjatundjatele:

10. Tähtede arvul ei ole mingit seost liikmesriikide arvuga. Tähti on kaksteist, kuna kaksteist on traditsiooniliselt täiuslikkuse, täielikkuse ja ühtsuse sümbol. Lipp järelkult ei muutu, isegi kui liit tulevikus veelgi laieneb.

Allikas: http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/flag/index_et.htm

? Kas räägite Euroopa keelt?

Lk 12

ELi 24 ametlikku keelt on: bulgaaria, eesti, hispaania, hollandi, horvaadi, iiri, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovakkia, sloveenia, soome, taani, tšehhi, ungari keel.

? ELi ajalugu piltides

Lk 15

Vasakpoolne veerg, ülevalt alla: 6 – 1 – 3

Parempoolne veerg, ülevalt alla: 2 – 5 – 4 – 7

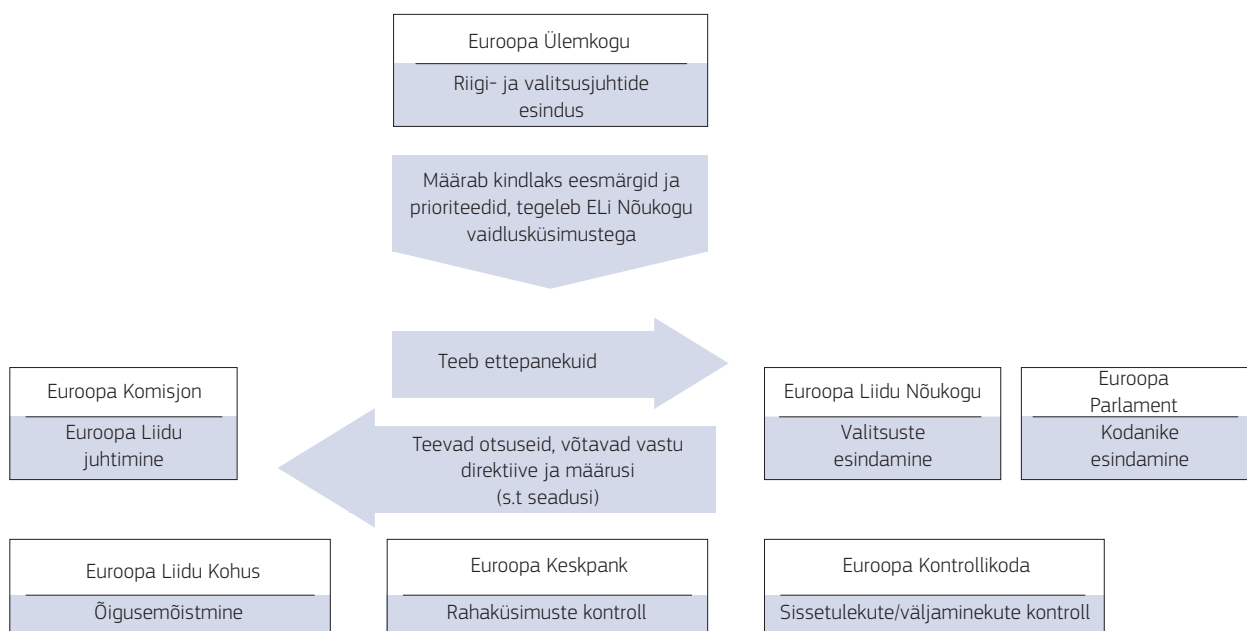
3 Kuidas Euroopa Liit toimib?

Käesoleva jaotise **eesmärk** on tutvustada õpilastele Euroopa Liidu institutsioone ja anda neile ettekujutus sellest, kuidas Euroopa Liit toimib.

? Kes teeb mida ELis?

Lk 19

Kirjeldus	Euroopa Ülemkogu	Euroopa Liidu Nõukogu	Euroopa Parlament	Euroopa Komisjon	Euroopa Liidu Kohus	Euroopa Keskpank	Euroopa Kontrollikoda
Teeb ettepanekuid ELi eeskirjade vastuvõtmiseks	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐
Koosneb ühest esindajast liikmesriigi kohta	☒	☒	☐	☒	☒	Ainult euroala riigid	☒
Kehtestab baasintressid	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐
Kontrollib ELi kulutusi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒
Valivad elanikud	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐
Võtab vastu ELi õigusaktid (määrused ja direktiivid)	☐	☒	☒	☐	☐	☐	☐
Nimetab komisjoni presidendi kandidaadi	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Juhib ELi	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐
Esindab kodanike huve	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐
Esindab liikmesriikide või nende valitsuste huve	☒	☒	☐	☐	☐	☐	☐
Otsustab Euroopa seaduste tõlgendamise üle	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐
Kehtestab poliitilised suunised	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐

?/* Uurige Euroopa kodanikualgatuse kohta rohkem välja

Alates Lissaboni lepingu jõustumisest on kodanikel õigus nõuda, et komisjon tegeleks teatud küsimusega. Kodanikualgatust peab toetama vähemalt 0,2% ELi kodanikest, see on üks miljon inimest. Kodanikud peavad esindama vähemalt seitset liikmesriiki 28-st. Neist seitsmest liikmesriigist peab igast olema vähemalt teatav arv allkirju. Ei piisa sellest, kui 999 994 allkirjutanut on ühest riigist ja kuuest ülejäänud riigist on igast üks esindaja.

Kodanikualgatuse puhul tuleb silmas pidada, et see peab olema seotud küsimusega, mis on Euroopa Liidu pädevuses ja mis ei ole ELi põhiväärtustega vastuolus. Kodanikualgatus surmanuhtluse kehtestamiseks ei ole näiteks lubatav, kuna see on vastuolus Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga. Kodanikualgatus koolikorralduse teemal ei oleks samuti võimalik, kuna haridusküsimused on liikmesriikide pädevuses. Kodanikualgatus ei saa viia otse õigusakti vastuvõtmiseni, see ei ole referendum, kuid sellega on võimalik otsuseid mõjutada või nende vastuvõtmisele kaasa aidata. Seega kuulub Euroopa kodanikualgatus otsuste kujundamise, mitte otsuste tegemise valdkonda.

Ühe miljoni allkirja kogumiseks (allkirja võib anda ka elektrooniliselt) on algatajatel üks aasta aega. Praegu on käimas mitu kodanikualgatus. Ülevaade neist on kõikides ametlikes keeltes olemas aadressil: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome>

Õpilased võiksid teha ettepanekuid selle kohta, milliseid valdkondi tuleks nende arust reguleerida ja mis on neile tähtis. Selle ülesande käigus on võimalik saada ka teavet ELi pädevuse kohta (ja meelde jätta, et EL ei ole kindlasti igas küsimuses pädev).

?/* Mis on petitsioon?

Petitsioon (ladina keeles *petitio* „avaldus”, „taotlus”) on pöördumine (palve või kaebus) pädeva asutuse või rahvaesinduse poole. Enamasti on tegemist kodanike palvetega parlamentidele seaduste muutmiseks või vastuvõtmiseks. Petitsioonide koostamise võimalus on demokraatlike põhiõiguste üldtunnustatud lahutamatu osa. Parlamentidele saadetud petitsioonid edastatakse petitsioonikomisjonile, mis vaatab need läbi ja vastab neile.

Euroopa Parlament on moodustanud petitsioonikomisjoni, mis tegeleb kodanike pöördumistega. ELi liikmesriigis elav inimene, kes arvab, et tema õigusi liidu kodanikuna on rikutud, kes tahab esitada individuaalse kaebuse või nõuda Euroopa Parlamendilt avalikku huvi pakkuva teema kohta arvamuse avaldamist, võib (üksi või koos teistega) pöörduda kirjalikult või Euroopa Parlamendi internetilehekülgedele kaudu nimetatud petitsioonikomisjoni poole.

Enamik komisjoni käsitletud petitsioonidest puudutavad sotsiaalkindlustuse valdkonda, keskkonnakaitset, maksude ühtlustamist, vaba liikumist ja kvalifikatsioonide tunnustamist.

Üldjuhul tegutsevad ka riiklike parlamentide juures petitsioonikomisjonid või ombudsmanid, kelle poole kodanikud saavad kaebustega pöörduda. Ülevaate annab Euroopa Ombudsmani internetilehekülg, mis kajastab ka ombudsmanide Euroopa võrgustiku tegevust: <http://www.ombudsman.europa.eu/home.faces>

Euroopa Parlamendi fraktsioonid	Kui palju liikmeid on selles fraktsioonis?
 ERP – Euroopa Rahvapartei (kristlike demokraatide) fraktsioon	274
 S & D – Sotsiaaldemokraatide ja demokraatide fraktsioon Euroopa Parlamendis	194
 ALDE – Euroopa Demokraatide ja Liberaalide Liidu fraktsioon	85
 Greens/EFA – Roheliste / Euroopa Vabaliidu fraktsioon	58
 ECR – Euroopa Konservatiivid ja Reformistid	57
 EFD – Vaba ja Demokraatliku Euroopa fraktsioon	31
 GUE/NGL – Euroopa Ühendatud Vasakpoolsete / Põhjamaade Roheliste Vasakpoolsete liitfraktsioon	35
NI – Fraktsioonilise kuuluvuseta	32

NB! Fraktsioonide suurused muutuvad aeg-ajalt liikmete lisandumise ja lahkumise tõttu.

Järgmisel aadressil on võimalik saada teavet kõikide Euroopa Parlamendi liikmete ja nende fraktsioonilise kuuluvuse kohta: <http://www.europarl.europa.eu/meps/et/map.html>

* Kutsuge Euroopa Parlamendi liige külla

Lk 23

Euroopa Parlamendi liikmed soovivad vestelda just noortega. Miks mitte kutsuda külla mõnda oma liikmesriigist pärit parlamendiliiget?

Kõikidel Euroopa Parlamendi liikmetel on lisaks Brüsseli büroole ka büroo oma valimisringkonnas. Nad on seega kergesti kättesaadavad. Lisateave: <http://www.europarl.eu>

? Väike Euroopa-teemaline viktoriin

Lk 23

Kes on praegu Euroopa Parlamendi president? Kes on teised fotodel kujutatud isikud?

1. Saksa sotsiaaldemokraat **Martin Schulz** on Euroopa Parlamendi president.
2. **Robert Schuman** oli aastatel 1948–1952 Prantsusmaa välisminister. Schuman, kes suri 1963. aastal, on üks Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse (ESTÜ) asutajatest.
3. Portugalist pärit **José Manuel Barroso** on Euroopa Komisjoni president.
4. Belglane **Herman Van Rompuy** on Euroopa Ülemkogu eesistuja.

4 EL – millega ta tegelikult tegeleb?

Käesoleva jaotise õpieesmärk on tutvustada õpilastele Euroopa Liidu tähtsamaid poliitikavaldkondi.

? Väike Euroopa-teemaline viktoriin

Lk 26

Õige vastus on 9. mai 1950. Sel päeval kutsus Prantsuse välisminister Robert Schuman üles asutama Euroopa Ühenduse, et tagada püsivalt rahu Euroopas. Sellest algatusest sündis Euroopa Sõe- ja Teraseühendus (ESTÜ), mis alustas tööd 1952. aastal. See oli esimene kolmest 1957. aastal sõlmitud Rooma lepingute alusel 1958. aastal loodud Euroopa ühendusest, mille järel loodi Euroopa Majandusühendus (EMÜ) ja Euroopa Aatomenergiaühendus (Euratom). Maastrichti lepinguga ühendati need ühendused Euroopa Liiduks (EL). Poliitiliselt vaadates on 9. mai 1950 Euroopa Liidu sünnihetk – täpselt viis aastat pärast Teise maailmasõja lõppu.

Rohkem teavet selle teema kohta leiate aadressil: http://europa.eu/about-eu/eu-history/founding-fathers/index_et.htm

! Ülesanne eurorühma teemal

Lk 28

See ülesanne käsitleb n-ö kuuma teemat. 18 euroala riiki võtavad eurorühmas vastu palju otsuseid, mis on seotud vahetult ühisrahaga, aga mis mõjutavad loomulikult ka teisi ELi riike. Seetõttu tuleb alati hoolikalt kaaluda, milliseid otsuseid millisel tasandil vastu võetakse. Eurorühm, millel on oma president, Madalmaade rahandusminister Jeroen Dijsselbloem, koosneb 18 euroala riigi rahandusministrist ja koordineerib osalevate riikide majanduspoliitikat, et luua euroalal võimalikult tugev stabiilsus ja ühtekuuluvus.

Eurorühm pingutab, et jõuda üksmeelele teiste ELi riikidega, eelkõige nendega, kes tahavad euroalaga ühineda ja järgmistel aastatel ühisraha kasutusele võtta. Üks näide selle kohta on laiendatud euroala pakt, mille raames kohustuvad osalevad riigid võtma meetmeid konkurentsivõime tugevdamiseks. Pakti nimetatakse nii, kuna see hõlmab euroala riike ja teisi ELi riike (Bulgaaria, Leedu, Poola, Rumeenia ja Taani).

Lähemat teavet eurorühma kohta leiata siit:
<http://eurozone.europa.eu>,
 samuti võib olla huvipakkuv järgmine eurot tutvustav trükkis:
<http://bookshop.europa.eu/et/majandus-ja-rahaliit-ning-euro-pb-NA7012001/>

? Väike Euroopa-teemaline viktoriin Lk 29

Millised kolm riiki EI kuulu euroalasse?

Poola, Rootsi ja Ühendkuningriik.

Kujutatud euromündid on pärit järgmistest riikidest (vasakult paremale): Austria, Sloveenia, Eesti, Kreeka, Prantsusmaa, Itaalia, Saksamaa, Madalmaad, Iirimaa, Malta, Soome, Slovakkia, Luksemburg, Portugal, Küpros, Hispaania, Belgia. 2014. aasta jaanuaris võeti euro kasutusele Lätis ja seega on euroala riike nüüd 18.

* Kliimamuutuse leevendamine – kas peate seda poliitikat õigeaks? Lk 31

Kliimamuutuse leevendamine on kindlasti tähtis ja ka päevakajaline teema. See annab võimaluse õpilastega vestlust jätkata.

Ettepanek tööülesandeks: tegelge rühmatöö raames ühega kolmest põhilisest kliimamuutuse leevendamise eesmärgist, mille Euroopa Ülemkogu võttis vastu 2007. aasta märtsis. Selgitage välja, millised konkreetsed kavad ja võimalused on olemas, mille abil on võimalik neid eesmärke saavutada. Mõelge sealjuures, mida iga kodanik saab isiklikult teha. Süvenege probleemidesse, mis võiksid eesmärkide kiiret täitmist takistada. Arutage tulemusi klassis.

! Euroopa Liidu põhiõiguste harta Lk 32

Euroopa Liidu põhiõiguste harta töötas välja konvent, kuhu kuulusid Euroopa Parlamendi, riikide parlamentide, riikide valitsuste ja Euroopa Komisjoni esindajad. 2000. aasta detsembris kuulutati see Nice'i tippkohtumise puhul pidulikult välja ja alates Lissaboni lepingu jõustumisest 2009. aastal on see inkorporeeritud ELi õigusesse.

Konvendi ülesanne ei olnud uue konstitutsiooni „leiutamine“, vaid liikmesriikides juba kehtivate põhiõiguste kaitse kajastamine ja seega ka Euroopa identiteedi tugevdamine. Põhiõiguste harta on seega ELi inim- ja põhiõiguste kokkuvõte. Sellele vaatamata on see ka õigusliku dokumendina oluline, kuna seda kohaldatakse kõikide Euroopa Liidu institutsioonide suhtes. Ka riikide kohtud peavad ELi õiguse tõlgendamisel järgima põhiõiguste hartat. Poola ja Ühendkuningriik on endale välja nõudnud erandid, mida kohaldatakse aga ainult siis, kui on tegemist küsimusega, millises ulatuses on võimalik põhiõiguste hartat seoses riiklike kohtuprotsessidega arvesse võtta ja kui kaugele ulatub riiklikes õigusasjades Euroopa Kohtu pädevus. Selline erand on lubatud ka Tšehhi Vabariigile.

Kuna põhiõiguste harta koostati 1990. aastatel – ja seega hiljem kui suurem osa liikmesriikide põhiseadusi –, on ta väga kaasaegne. Põhiõiguste harta sisaldab näiteks inimeste reproduktiivse kloonimise keeldu (artikli 3 lõike 2 punkt d), õigust isikuandmete kaitsele (artikli 8 lõige 1), põhjalikke sätteid mittediskrimineerimise kohta erinevate tunnuste, sealhulgas seksuaalse sättumuse alusel (artikkel 21) või tarbijakaitse kõrge taseme tagamist (artikkel 38). Reguleeritud on ka õigus heale haldusele (artikkel 41) ning õigus dokumentidega tutvuda (artikkel 42). Viiekümnele põhiõigusele, mis on jagatud jaotisteks (väärikus, vabadused, võrdsus, solidaarsus, kodanike õigused ja õigusemõistmine), järgnevad veel neli artiklit, millega reguleeritakse põhiõiguste harta tõlgendamist ja kohaldamist.

Põhiõiguste harta ei sisalda näiteks õigust tööle (küll aga õigust töötada). Puuduvad ka rahvusvahemuste kaitse sätted, küll aga viidatakse rahvusvahemustele selgesõnaliselt seoses mittediskrimineerimise nõudega (harta artikkel 21).

Rohkem teavet selle teema kohta leiata aadressil: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:12012P/TXT:ET:NOT>

*/? Euroopa poliitika puu Lk 33

Kui aega jätkub, on soovitatav Euroopa poliitika puuga täpsemalt tutvuda. Õpilastel võib paluda analüüsida teatud perioodi jooksul ajalehti ja ajakirju, et välja selgitada, kas seal käsitletakse joonisel näidatud teemasid. Nii on võimalik puud päevakajaliste pealkirjadega täiendada.

5 Euroopa liigub edasi – Euroopa Liidu laienemine

Käesoleva jaotise **õpieesmärk** on tutvustada õpilastele laienemisprotsessi ja näidata, et EL on väärtuspõhine ühendus, mis esitab potentsiaalsetele liikmetele vastavaid nõudeid.

? Kes võib liikmeks saada? Lk 35

Riik ...	võib saada ELi liikmeks	ei või saada ELi liikmeks
... kes ei taga ajakirjandusvabadust	☐	☒
... kus kehtib surmanuhtlus	☐	☒
... kes lubab kodanikel valitsuse vastu meelt avaldada	☒	☐
... kus valitakse korrapäraselt parlamenti	☒	☐
... kus valitseb president kuni oma surmani ja tema asemele astub tema poeg	☐	☒
... kus geidel ja lesbidel on samad õigused mis heteroseksuaalidel	☒	☐
... kus poliitika määrab armee juhatus, kes sekkub äärmisel juhul sisepoliitikasse sõjalise jõuga	☐	☒
... kus inimesed loetakse süütuks seni, kuni kohus on nende süü kindlaks teinud	☒	☐
... kus on ainult üks partei, kes on seetõttu ka alati võimul	☐	☒
... kes kaitseb vähemusi, ka siis, kui enamus avaldaks vähemustele hea meelega rohkem survet	☒	☐

! Kust kulgevad Euroopa piirid? Lk 36

Erinevate ühenduste ja organisatsioonide liikmeskond on väga erinev. Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) kuuluvad muu hulgas ka Kesk-Aasia riigid Kasahstan, Kõrgõzstan, Tadžikistan, Türkmenistan ja Usbekistan (ning oma julgeolekupoliitilise tähtsuse tõttu NATO liikmetena koguni USA ja Kanada). Jalgpalli Euroopa meistrivõistluste valikturniiril osalesid näiteks ka Kasahstan ja Iisrael.

* Kus lõpeb Euroopa? Lk 36

Arutelu käigus ilmneb, et ei ole objektiivset kriteeriumi, mille abil saaks Euroopat piiritleda. Seetõttu on vaja arvesse võtta mitut aspekti, nagu näiteks geograafia, ajalugu, kultuur ja kokkukuuluvustunne. Euroopa Nõukogu määratleb Euroopat nii: „Euroopa on see, mis tahab Euroopa olla”. Seda määratlust võiks täiendada: „Euroopa on see, mis tahab Euroopa olla ja mida teised Euroopana aktsepteerivad”.

? Lääne-Balkani riigid. Kus miski asub? Lk 37

Vt kaarti paremal.

? Astmed ELi liikmeks saamiseni Lk 38

0. Ühinemisprotsess ei ole veel alanud.
1. Stabiiliseerimis- ja assotsieerimislepingu sõlmimine
2. Stabiiliseerimis- ja assotsieerimislepingu ratifitseerimine kõikides liikmesriikides ja partnerriigis
3. Lepingu rakendamine
4. Euroopa Liiduga ühinemise taotlus
5. Euroopa Komisjoni positiivne arvamus ühinemistaotluse kohta
6. Kandidaadiks nimetamine
7. Ühinemisläbirääkimiste alustamine

8. Ühinemisläbirääkimiste edukas lõpuleviimine
9. Ühinemislepingu ratifitseerimine kõikides liikmesriikides ja partnerriigis (kas parlamendi poolt või referendumil)
10. Ratifitseerimine Euroopa Parlamendis
11. Liikmesus

? Millistel astmetel paiknevad Lääne-Balkani riigid? Lk 38

Horvaatia: 11. aste. Horvaatia sai ELi liikmeks 1. juulil 2013.
 Montenegro: 7. aste.
 Endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik: 6. aste.
 Serbia: 7. aste. Ühinemisläbirääkimised algasid 2014. aasta jaanuaris.
 Albaania: 4. aste.
 Bosnia ja Hertsegoviina: 1. aste.
 Kosovot ei tunnusta viis ELi riiki (Hispaania, Kreeka, Küpros, Rumeenia ja Slovakkia) ja teda ei ole sellesse protsessi kaasatud. Seetõttu tuleb ta „trepil” märkida astmele 0, s.t enne ühinemisprotsessi algust.
 Türgiga peetakse ühinemisläbirääkimisi alates 2005. aastast, Islandiga alates 2010. aastast. Islandi valitsus otsustas 13. juunil 2013 ühinemisläbirääkimised peatada.
 Kui aega jätkub, võiksite jagada õpilased rühmadesse ja paluda neil leida rohkem teavet ühe Balkani riigi kohta (nt geograafia, ajaloo, majanduse ja poliitika kohta). Nad võiksid teha ettekande ja vastata täiendavalt järgmisele küsimusele: „Mis räägib Teie arvates riigi Euroopa Liiduga ühinemise poolt või vastu?”.

Küsimus, mis annab avalikkusele ja kindlasti ka õpilastele kõvasti mõtlemisainet, on Türgi võimalik ühinemine ELiga. Türgi, kellega on assotsieerimisleping olemas alates 1963. aastast, nimetati 1999. aastal kandidaatriigiks. Alates 2005. aastast toimuvad ühinemisläbirääkimised, mille suhtes on ELis erimeelsusi.

Iga pooltargumendi vastas seisab vastuargument ja vastupidi. Kas Türgi noor ja dünaamiline elanikkond, kellele laieneks ELis vaba liikumine, oleks ELi konkurentsivõime jaoks rikastav või meie tööturgude jaoks koormav? Kas Türgi ELi liikmena muudaks oma geograafilise asukoha tõttu olukorra Lähis-Idas stabiilsemaks või destabiliseeriks ta oma naabrite Iraani, Iraagi ja Süüria tõttu ka ELi? Kas muslimitest elanikega Türgi oleks sild islamimaailma või oht Euroopa identiteedile?

Need küsimused on tõstatatud avaliku arutelu käigus ja neid võiks õpilastega arutada. Õpilastel võib ka paluda otsida internetist viimaseid arvamusi selle teema kohta.

Kõige uuemat teavet Türgi ja lähenemisprotsessi kohta sisaldab Euroopa Komisjoni 2012. aasta oktoobri eduaruanne, mis on olemas siiski ainult inglise keeles. Selle leiate internetis järgmisel aadressil: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2012/package/tr_rapport_2012_en.pdf

6 Euroopa maailmas

Käesoleva jaotise **õpieesmärk** on paigutada Euroopa ülemaailmsesse konteksti ja õppida mõistma Euroopa Liidu rolli rahvusvahelise tegutsejana.

? Maailmajaod

Lk 41

Maailmajagude suuruste, elanike arvu ja pindalade võrdlus

Maailmajagu	Pindala (km ²)	% maakera pindalast	Elanike arv	Koht elanike arvu alusel	SKP ¹ elaniku kohta USA dollarites	Järjestus SKP alusel ¹
Aasia (k.a Lähis-Ida)	47,8 miljonit	30,0%	4 260 miljonit	1	2941	5
Aafrika	30,4 miljonit	20,3%	1 072 miljonit	2	1576	6
Põhja-Ameerika	24,2 miljonit	16,3%	349 miljonit	5	32 077	2
Lõuna-Ameerika ²	17,8 miljonit	12,0%	599 miljonit	4	9 024	4
Euroopa ³	10 miljonit	6,7%	740 miljonit	3	25 434	3
Austraalia ja Okeaania	7,7 miljonit	5,2%	37 miljonit	6	39 052	1

¹ SKP (ostujõu pariteet) = ostujõu pariteet, s.t absoluutarvud on kaalutud ostujõu alusel ja seega võrreldavad. Kõik näitajad on ümardatud.

² Kaasa arvatud Kesk-Ameerika ja Kariibi mere piirkond.

³ Kaasa arvatud Türgi ja välja arvatud Venemaa.

Allikad: *Encyclopaedia Britannica online*, 2012; *World population data sheet*, International Monetary Fund, 2012 – 23. mai 2013.

Arvud ei ole nii täpsed, nagu nad tunduvad. Lisaks statistilistele ebatäpsustele on ka määratlustes erinevusi. Selle ülesande puhul on oluline eelkõige suundumus ja Euroopa koht teiste seas.

? Ülemaailmsed väljakutsed

Lk 42

Ülemaailmsed väljakutsed	Pakutud lahendus
Sõjad ja siseriiklikud konfliktid	Rahuvalve sõjalise sekkumise kaudu Demokraatia toetamine teistes riikides
Vaesus	Vähem arenenud riikide võlgade vähendamine Euroopa turgude avamine arengumaade toodetele
Haigused	Tervishoiusüsteemide ülesehitamine vähem arenenud riikides
Mahajäämus arengus	Arenguabi Aafrikale
Ressursinappus	Maa ilma veevarude tagamine
Euroopa energiasõltuvus	Euroopa piire ületav energiakoostöö
Euroopa rahvastiku vananemine	Suunatud sisseränne
Terrorism	Dialoog islamimaailmaga Rahvusvahelise terrorismi vastu võitlemine Küberjulgeolek
Massihävitussrelvade levik	Rahvusvahelised relvastuskontrolli ja desarmeerimise lepingud
Organiseeritud kuritegevus	Rahvusvaheline politseikoostöö
Looduskeskkonna ohustamine	Kliimamuutuse leevendamine Võitlus maailmamere saastamise vastu

? ELi arengukoostöö Lk 44

Vasakpoolne veerg, ülevalt alla:
10 – 7 – 3 – 8 – 5 – 4 – 1 – 2 – 9 – 6
Parempoolne veerg, ülevalt alla:
2 – 6 – 1 – 5 – 8 – 10 – 7 – 4 – 9 – 3

Hea ja sisuka ülevaate Euroopa Liidu arengupoliitika kohta leiate internetis aadressil http://europa.eu/pol/dev/index_et.htm

? Arutelu rände teemal Lk 45

Üheks vaidlusküsimuseks on, mida teha inimestega, kes tulevad meie riiki ebaseaduslikult ja jäävad mitmeks aastaks (ja kes teenivad

elastist peamiselt juhutööde ja „mustalt“ töötamisega). Kas tuleks nad kinni pidada ja tagasi saata ka juhul, kui nad elavad siin juba pikemat aega, või tuleks nende olukord legaliseerida ja anda neile elamislouba?

Ettepanek tööülesandeks: moodustage kaks rühma: üks, kes võtab sõna väljasaatmise toetuseks, ja teine, kes propageerib ebaseaduslikult riigis elavate inimeste olukorra legaliseerimist.

Siin on mõned pool- ja vastuargumendid, mille saate õpilastele ette öelda. Õpilased peaksid täiendavaid argumente siiski ka ise leidma.

Siin ebaseaduslikult viibivate välismaalaste väljasaatmise poolt räägib:	Siin ebaseaduslikult viibivate välismaalaste integreerimise poolt räägib:
Ebaseaduslikult siia tulnud inimene ei saa seaduslikult siia jääda. See on õigusvastane.	Inimesed põgenevad siia vaesuse ja lootusetuse eest. Isegi kui me ei saa kõiki vastu võtta, peaksime integreerima inimesed, kes juba kord siin on.
Illegaalid on osa varimajandusest, nad ei maksa makse ning kahjustavad sellega sotsiaalsüsteemi ja riiki.	Kui anda illegaalidele dokumendid, saavad nad seaduslikult töötada. Siis maksavad nad ka makse, see on hea meile kõikidele.
Illegaalid satuvad eriti kergesti kuritegelikule teele, kuna nad peavad ju kuidagi raha saama.	Kui me nende kohalolu seaduslikuks ei muuda, siis me sõna otseses mõttes surume nad kuritegelikule teele. Nende riigis viibimise legaliseerimine vähendab kuritegevust illegaalsete sisserändajate seas.
Meie riigis on juba piisavalt välismaalasi. Rohkem ei ole meil võimalik vastu võtta, muidu ei saa me tööpuudust kunagi kontrolli alla.	Juba praegu on meie riigis märgata spetsialistide puudust, mis suureneb järgmistel aastatel ühiskonna vananemise tõttu veelgi. Vajame kõiki töökäsi. Aga ainult legaalselt meie juures elavatel sisserändajatel on võimalik omandada kvalifikatsioon ja anda oma lastele hea haridus.

7 Euroopa tulevik

Käesoleva jaotise **õpiesmärk** on arutada Euroopa Liidu tuleviku üle ja ergutada õpilasi tulema välja oma ettepanekutega Euroopa integratsiooni parandamiseks.

* 2030. aasta ja mina Lk 47

Õpilased peaksid oma tulemusi klassikaaslaste omadega võrdlema ja koostama näiteks loetelu oma poliitilistest nõudmistest.

! Euroopa Liit tulevikus Lk 48

2008. aastal alanud kriis tõi Euroopas kaasa rea reforme, eelkõige finants- ja pangandussektoris. Lisaks vallandas kriis nii liikmesriikides kui ka Euroopa tasandil olulise arutelu Euroopa Liidu tuleviku üle. Arutelu ergutasid muu hulgas aruannete ja kõnedega ka Euroopa institutsioonide presidendid ja eesistujad. Teabekogumikus esitatud materjali alusel saate õpilastega arutada, millist Euroopat nad tahaksid tulevikus näha. Kas Euroopa Liit peaks arenema Euroopa liitriigi suunas? Või arvavad õpilased, et nende riik peaks tulevikus sidemeid ELiga pigem lõdvendama? Või peaks kõik jääma nii, nagu on praegu?

Rohkem teavet selle teema kohta leiate siit:

Miks on meil praegu vaja Euroopa Ühendriike. Euroopa Komisjoni asepresidendi Viviane Redingu kõne Passau Ülikoolis, november 2012:
http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-12-796_en.htm

Tiheda ja toimiva majandus- ja rahaliidu loomise tegevuskava. Euroopa Komisjon – november 2012:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0777:FIN:ET:PDF>

Tõelise majandus- ja rahaliidu suunas. Euroopa Ülemkogu eesistuja Herman Van Rompuy aruanne, detsember 2012:

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/et/ec/134069.pdf

Sellele ülesandele ei ole õigeid või väärraid lahendusi.

Ülesande eesmärk ei ole ka lõplike ettepanekute koostamine, vaid õpilaste tähelepanu juhtimine sellele, millised küsimused on olulised, ja sellele, et EL ei ole „valmistoodet“, vaid seda saab ja tuleb kodanike ning nende valitud esindajate poliitiliste otsustega muuta.

Praegune olukord näeb välja järgmine.

Suurus. Selle kohta on erinevaid arvamusi. Praegu (jaanuaris 2014) on ELil pärast Horvaatia ühinemist 28 liiget. Montenegro ja Serbiaga on ühinemisläbirääkimisi juba alustatud. Peale selle peab EL läbirääkimisi Türgiga ning on nimetanud kandidaadiks endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi. Teistele Lääne-Balkani riikidele (Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina) on antud üldine ühinemisloob, kui nad täidavad kriteeriumid. Sellest tulenevalt kehtib sama ka Kosovo suhtes, kes kuulutas end 2008. aasta veebruaris iseseisvaks, kuid keda kõik ELi riigid ei ole tunnustanud.

Pädevus. Tuleb vahet teha ELi ainupädevusel (nt tollieeskirjad ühisel välispiiril), ühisel pädevusel (nt transpordipoliitikas), mida EL jagab liikmesriikidega, ning liikmesriikide pädevusel (nt hariduspoliitika). Kehtib põhimõte: EL ei saa võtta endale suuremat pädevust, vaid liikmesriikidel on võimalik see talle anda. „Pädevuste pädevus“ kuulub liikmesriikidele.

Militaarvaldkond. EL arendab ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitikaga sõjalist komponenti ja on moodustanud oma lahingugrupid. Ta teeb sealjuures tihedat koostööd NATOga ja kasutab ka NATO taristut.

See on reguleeritud ELi ja NATO vahelises kokkuleppes (Berliin-pluss-kokkulepped).

Otsuste tegemine. Enamikku õigusakte (direktiive ja määruseid) võtavad ühiselt vastu ministrite nõukogu ja Euroopa Parlament. Erandid jäeti Lissaboni lepingu jõustudes suures osas välja. Välispoliitika jääb siiski liikmesriikide pärusmaaks, ELil on ühise välis- ja

Julgeolekupoliitika (ÜVJP) ning ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP) raames diplomaatiline roll.

Hääletamine. Lepingu tekstis on kindlaks määratud, milliseid küsimusi otsustatakse hääletenamusega ja milliseid ühehäälselt. Lissaboni lepinguga suurendati valdkondade arvu, kus otsuseid tehakse hääletenamusega.

Hääletenamus otsuse vastuvõtmiseks tähendab, et saadakse ca 70% kaalutud häälest (kvalifitseeritud hääletenamus), mis esindavad liikmesriikide enamust ja samal ajal vähemalt 62% elanikkonnast. Lissaboni lepinguga võeti kasutusele topeltenamus. See tähendab, et otsuse vastuvõtmiseks on vaja liikmesriikide hääletenamust (tegelikult 55%) ja elanikkonna enamust (tegelikult 65%). See reegel hakkab kehtima aga alles 2014. aastal. 2017. aasta alguseni kehtivad veel üleminekueskirjad.

Euro. Eurol ei ole mitte üksnes majanduslik, vaid ka (ja võib-olla isegi eelkõige) poliitiline funktsioon, nimelt Euroopa Liidu kooshoidmine. Viimastel aastatel on ilmnunud, et rahaliit saab toimida ainult juhul, kui sellega kaasneb poliitiline liit. Mida see tegelikult tähendab, selle üle käib liikmesriikide vahel ja ka välismaal äge vaidlus.

Ühisraha võtab osalevatelt riikidelt võimaluse kompenseerida oma nõrku külgi valuuta devalveerimise teel. Kui euroala riigid ei pea ühiselt sõlmitud kokkulepetest kinni, peavad lõppude lõpuks vastutama selle eest teised tagatiste andmise või võlgade osalise vähendamise kaudu. EL on näinud möödunud aastatel seetõttu väga suurt vaeva euroala jaoks suuremate kohustuste kehtestamiseks: selle poliitika väljenduseks on Euroopa stabiilsusmehhanism (ESM), mille kasutamine on seotud majanduse reformimise tingimustega, ning fiskaalkokkulepe, mis sunnib riike oma võlgu vähendada. Riikliku suveräänsuse piirangute vastukaaluks on asjaolu, et osalevad riigid saavad kasutada maailmavaluutat, mis tagab stabiilsuse. Euroala piires langevad ära valuutavahetuskulud ja -riskid ning see hõlbustab ekspordi. Hindade võrreldavus aitab klientidel tellida kaupu ka piiri tagant ja teha seega soodsaid sisseoste. Eelkõige internetiajastul on see oluline pluss. Euro päästmise abinõud tekitavad siiski pingeid riikide vahel ja mõningate riikide karmi kokkuhoiupoliitika tõttu ka riikides endis.

Töökohad. Kuigi eelarvepiirangud on vajalikud suurte võlgade vähendamiseks, on samal ajal selge, et kriisi on lõpuks võimalik lahendada ainult nii, et liikmesriigid säilitavad oma konkurentsivõime või tugevdavad seda veelgi. Majanduslikel, aga ka sotsiaalsetel ja sisepoliitilistel põhjustel on töötuse vähendamine ELi riikides väga oluline. Seda näitab väga selgelt korrapäraselt korraldatav arvamusküsitlus

Eurobaromeeter: töötus on paljude eurooplaste jaoks suurim probleem. Umbes pool küsitletutest kardab oma töökohta kaotada või et (uut) töökohta ei leita piisavalt kiiresti. Paljud kodanikud tajuvad selgelt finants- ja majanduskriisi mõju. Enamik küsitletutest peab Euroopa Liitu kõige suuremat edu töötavaks tegutsejaks kriisi vastu võitlemisel (Eurobaromeeter nr 78) ja loodab temalt sobivate meetmete võtmist. Uuel rahastamisperioodil 2014–2020 on kavas sel eesmärgil kasutada veelgi rohkem ELi vahendeid.

Strateegias „Euroopa 2020“ käsitletakse erinevaid võimalusi, et edendada töökohtade loomist. Esiteks on kavas siseturgu edasi arendada ja kõrvaldada kaubandustõkked, et nii parandada turulepääsu eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete jaoks ja toetada sel viisil ettevõtlust. Lisaks peavad sihtotstarbelised investeringud (peamiselt Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi vahenditest) aitama luua uusi töökohti. EL loodab positiivset mõju Euroopa tööturule ka rahvusvahelise kaubanduse laiendamisest.

Lühiajaliselt võib ränne ELi piires probleeme leevendada, nagu me võime seda viimastel aastatel üha rohkem täheldada, aga see ei saa olla alternatiiv aktiivsele tööturupoliitikale.

* Lisaülesanne: kõnelejate nurk

Lk 52

Võimalikuks lisaülesandeks õpilastele võiks olla oma seisukohtade tutvustamine kõnelejate nurgas.

Ettepanek tööülesandeks. Rääkige õpilastele kuulsast kõnelejate nurgast (*speakers' corner*) Londoni Hyde Parkis. Seal võib igaüks rääkida kõigest, millest soovib. Korraldage Euroopa Parlamendi valimiste teemaline kõnelejate nurk! Paluge õpilastel esitada oma seisukohad kõnena ning rääkida võimalikult konkreetselt ja lõbusalt! Võib-olla võiksid nad teha seda isegi ühes võõrkeeltest, mida nad koolis õpivad. Kuidas reageerivad kuulajad? Kas nad on kõnelejaga nõus? Kui mitte, siis kas asi võib olla argumentides?

Selleks et saada inspiratsiooni ja rohkem teadmisi 2014. aastal toimuvate Euroopa Parlamendi valimiste kohta, vaadake järgmist veebisaiti:

http://europa.eu/youth/eu/article/european-elections-2014-are-you-voting_en

